

مجموعه آثار ۴

معرفت شناسی

تألیف: محمدتقی جعفری

تدوین و تنظیم: عبدالله نصری

نمایه مطالب

۱۷.....	بیشگفتار.....
۱۹.....	کتاب اول: شناخت در فلسفه.....
۲۱.....	بخش اول - مباحث کلی شناخت.....
۲۲.....	فصل ۱ - امکان شناخت.....
۲۲.....	اهمیت تحقیق درباره شناخت.....
۲۴.....	امکان شناخت.....
۳۰.....	فصل ۲ - وسایل و ابزار شناخت.....
۳۰.....	۱- حواس طبیعی.....
۳۲.....	توجه حواس طبیعی از ناحیه عوامل درونی.....
۳۲.....	۲- وسایل و ابزار مصنوعی.....
۳۳.....	۳- نیروها و استعداد های درونی.....
۳۴.....	ضرورت تنظیم و تصفیه حواس برای تصحیح ارتباط ذهن با واقعیات.....
۳۷.....	فصل ۳ - مراحل اولیه شناخت.....
۳۷.....	۱- ارتباط ابتدایی میان ذهن و موضوع.....
۳۸.....	۲- اعتنای ابتدایی.....
۳۸.....	۳- توجه.....
۳۸.....	دو عامل محرک توجه.....
۳۹.....	۴- اشراف غیر مستقیم.....
۴۰.....	۵- اشراف مستقیم.....
۴۲.....	۶- احاطه بی واسطه.....
۴۲.....	۷- احاطه با واسطه.....
۴۳.....	فصل ۴ - تعریف شناخت.....
۴۷.....	فصل ۵ - شرایط اصلی شناخت.....
۴۷.....	۱- موضوع مورد شناسایی.....
۴۸.....	۲- چگونگی شناخت مطلوب.....
۴۹.....	۳- موقعیت ذهن.....
۴۹.....	۴- فاصله منطقی میان ذهن و موضوع.....
۵۰.....	شناخت در سه قطعه از زمان: گذشته، حال و آینده.....
۵۳.....	فصل ۶ - انگیزه ها و عوامل شناخت.....
۵۴.....	علل و عوامل شناخت.....
۵۴.....	۱- جبر طبیعی حسی و ذهنی برای شناخت ابتدایی.....
۵۵.....	۲- جبر طبیعی حسی و ذهنی برای مراحل عالی شناخت.....
۵۶.....	۳- عامل ادامه زندگی.....
۵۷.....	۴- خودخواهی.....

۴۸۸	مباحث مربوط به جهان بینی
۴۹۰	نتایج آیات
۴۹۲	فصل ۲ - شناخت چهره ریاضی جهان
۴۹۳	نتایج آیات
۴۹۶	فصل ۳ - شناخت ملکوت
۴۹۶	نتایج آیات
۴۹۸	ایمان به غیب و شناخت آن
۵۰۰	توضیحی درباره غیب
۵۰۴	فصل ۴ - ضرورت شناخت هویت و مختصات انسانی
۵۰۵	فصل ۵ - شناخت حق و باطل
۵۰۵	عوامل درونی و برونی شناخت حق و باطل
۵۰۵	۱- عامل برونی
۵۰۶	۲- عامل درونی
۵۰۶	نتیجه آیات
۵۰۹	فصل ۶ - ضرورت شناخت برآمدن جوامع انسانی
۵۱۰	نتایج آیات
۵۱۳	بخش ششم - آفات و موانع شناخت
۵۱۴	فصل ۱ - درآمد
۵۱۴	مقایسه علم و نمایش های علمی
۵۱۹	فصل ۲ - تکبر و خودمحوری
۵۲۱	نتایج آیات
۵۲۱	معنای آیه و آیات الهی چیست؟
۵۲۷	فصل ۳ - مجادله
۵۴۲	فصل ۴ - تباهی سخن از روی جهل درباره حق
۵۴۳	نتایج آیات
۵۴۴	فصل ۵ - تقلید و جمود
۵۴۴	راکد ساختن شناخت به وسیله تقلید و ارتجاع
۵۴۵	نتایج آیات
۵۴۶	فصل ۶ - اسطوره گرایی
۵۴۷	نتایج آیات
۵۴۹	فصل ۷ - منحرف کردن واقعیات
۵۵۰	نتایج آیات
۵۵۱	فصل ۸ - ارتکاب بدی ها
۵۵۲	نتایج آیات
۵۵۴	فصل ۹ - محروم کردن خود از شناخت
۵۵۵	نتایج آیات

فصل ۱۰ - کتمان حقیقت.....	۵۵۷
نتایج آیات.....	۵۵۸
فصل ۱۱ - اختلاف پس از شناخت.....	۵۶۰
نتایج آیات.....	۵۶۰
فصل ۱۲ - عمل نکردن به علم.....	۵۶۳
نتیجه آیات.....	۵۶۴
فصل ۱۳ - از دست ندادن هشیاری.....	۵۶۶
نتایج آیات.....	۵۶۷
فصل ۱۴ - وسوسه های درونی.....	۵۶۹
نتایج آیات.....	۵۷۰
فصل ۱۵ - عدم شناخت خود.....	۵۷۳
نتایج آیات.....	۵۷۴
فصل ۱۶ - شناخت های فریبنده.....	۵۷۷
نتایج آیات.....	۵۷۹
فصل ۱۷ - انکار و لجاجت.....	۵۸۲
نتایج آیات.....	۵۸۳
فصل ۱۸ - محاسبه های بی اساس.....	۵۸۶
نتایج آیات.....	۵۸۷
فصل ۱۹ - بیماری شک.....	۵۸۹
شک و تردیدهای قانونی و بیماری و حرف های.....	۵۸۹
نتایج آیات.....	۵۹۲
فصل ۲۰ - غفلت.....	۵۹۳
نتایج آیات.....	۵۹۴
فصل ۲۱ - انواع ظن و پندار.....	۵۹۵
نتایج آیات.....	۵۹۶
فصل ۲۲ - زعم (گمان همراه با حق دیدن خویشتن).....	۵۹۸
نتیجه آیه.....	۵۹۸
فصل ۲۳ - درک های شاعرانه.....	۵۹۹
نتایج آیات.....	۶۰۰
فصل ۲۴ - پدیده های خوشایند و اعجاب انگیز.....	۶۰۲
نتایج آیات.....	۶۰۳
فصل ۲۵ - نتیجه گیری.....	۶۰۴
وجود افات، دلیل در اقلیت بودن شناخت های اصیل و صاحب نظران.....	۶۰۴
کتاب سوم: تحقیقی در فلسفه علم.....	۶۰۷
فصل ۱ - در آمدی بر فلسفه علم.....	۶۰۹

۷۷۱	برای کسی که سؤالی مطرح نیست، معرفتی مطرح نیست.....
۷۷۴	آشنا کردن متعلمان و متریبان با ضرورت و شایستگی سؤال توسط معلمان و مربیان.....
۷۷۵	اما کو صاحب نظران؟.....
۷۷۶	طرح صحیح سؤال، اساسی ترین عامل تسهیل جواب.....
۷۸۴	یک سؤال و پاسخ‌های متعدد.....
۷۸۸	سؤال‌های غیر منطقی.....
۸۰۰	دخالت چگونگی وضع محیط و اجتماع در بروز سؤالات و پاسخ‌های آنها.....
۸۰۵	فصل ۲ - عمل تجرید در کارگاه مغز انسان.....
۸۰۵	۱ - عمل درک.....
۸۰۶	۲ - عمل تصدیق.....
۸۰۶	۳ - خود هشیاری.....
۸۰۸	۴ - تصرف در انگیزگی علل با نیرو و توجیه شخصیت.....
۸۰۹	۵ - فعالیت‌های تجریدی.....
۸۰۹	تعریف یا توصیف عمل تجرید.....
۸۱۰	محصول عمل تجرید.....
۸۱۲	انگیزه عمل تجرید.....
۸۱۳	عظمت عمل تجرید.....
۸۱۴	درجات تجرید.....
۸۱۶	انواع تجرید.....
۸۱۶	۱ - تجرید تجسیمی.....
۸۱۸	۲ - تجرید در کلیات.....
۸۱۹	۳ - تجرید در علم حضوری.....
۸۲۰	۴ - تجرید عددی و عملیات ریاضی.....
۸۲۶	۵ - تجرید کثرت برای تحصیل واحد یا وحدت.....
۸۲۷	۶ - تجرید از مختصات طبیعت برای وصول به فوق طبیعت.....
۸۲۸	۷ - تجرید در دریافت حقیقت کلی زیبایی‌های محسوس.....
۸۳۰	۸ - تجرید در دریافت زیبایی معقول.....
۸۳۲	۹ - تجرید در پدیده شهود.....
۸۳۳	۱۰ - تجرید در پدیده تعقل.....
۸۳۴	۱۱ - تجرید هنری.....
۸۳۴	۱۲ - تجرید در شهود ملکوتی (ریاضی عینی).....
۸۳۷	نمایه آیات.....
۸۵۳	نمایه روایات.....
۸۵۵	نمایه نام‌ها.....
۸۶۳	نمایه کتاب‌ها.....

پیشگفتار

معرفت‌شناسی یکی از مهم‌ترین مباحث فلسفه است و از آغاز ظهور فلسفه در یونان، بحث‌های مربوط به این حوزه مورد توجه اندیشمندان بوده است. سوفسطاییان با طرح برخی پرسش‌ها، فیلسوفانی چون سقراط، افلاطون و ارسطو را به پاسخ‌گویی و طرح برخی مباحث جدی معرفت‌شناسی واداشتند و در دوره جدید نیز مباحث معرفت‌شناسی با دکاروت آغاز و با کانت به نقطه عطفی در تاریخ فلسفه غرب منجر شد. امروزه نیز فیلسوفان تحلیلی با غفلت از مباحث مابعدالطبیعه، به شدت درگیر مسائل اساسی معرفت‌شناسی هستند. هر چند فیلسوفان اسلامی در بحث‌های خود، از اندیشه‌های فیلسوفان یونان تأثیر پذیرفته‌اند، اما در مباحث معرفت‌شناسی، بیشتر تابع مبانی هستی‌شناسی خود هستند. متأسفانه معرفت‌شناسی مانند وجودشناسی به طور مستقل مورد توجه فیلسوفان اسلامی قرار نگرفت، اگرچه آنها در لابلای مباحث مربوط به مقولات، عقل و معقول، اعتبارات ماهیت، وجود ذهنی، معقولات ثانیه و مباحث نفس‌شناسی، مطالب بسیاری را در زمینه معرفت‌شناسی مطرح کردند.

در عصر حاضر، با نگارش اصول فلسفه و روش رئالیسم، برای نخستین بار، معرفت‌شناسی در فلسفه اسلامی استقلال خود را بازیافت و برخی مباحث جدید معرفت‌شناسی مورد بررسی‌های فلسفی قرار گرفت.

استاد محمدتقی جعفری نیز از جمله متفکرانی است که به ضرورت طرح مباحث معرفت‌شناسی توجه ویژه‌ای داشته، از این رو، در بسیاری از آثار خود به بحث درباره برخی مسائل معرفت‌شناسی پرداخت که می‌توان به برخی سخنرانی‌های وی در دهه ۴۰ شمسی به حوزه معرفت‌شناسی اشاره کرد. او حتی در تفسیر و نقد و تحلیل مثنوی نیز از طرح مباحث مربوط به معرفت‌شناسی غافل نماند. نخستین اثر ایشان در این حوزه، کتاب شناخت از دیدگاه علمی و قرآن است که در اوایل دهه ۶۰ شمسی، هم به طور مستقل و هم در مجلدات ۶، ۷ و ۸ از مجموعه ترجمه و تفسیر نهج البلاغه منتشر شد. علاوه بر این، در خلال سال‌هایی که وی به ترجمه و تفسیر نهج البلاغه اهتمام داشت، دوباره به طرح برخی مسائل